

НАУКА І ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСТВА

Актуальність теми. Голод, бідність, війна, нестача ресурсів, потепління, підняття рівня води, забруднення повітря - є глобальними проблемами людства. Але одне із найскладніших питань є зміни у кліматі екосистеми, що несе за собою і причину винесення інших глобальних проблем. Це може призвести до того, що зниження чи підвищення температури у кліматичному поясі може призвести до загрози існування живих організмів цієї зони. Можна багато говорити про танення льодовиків у Антарктиді, чи посуху на Екваторі, викиди CO₂, підйом рівня води, про проблеми, що є глобальними не лише на словах, а їх ігнорування становить високий відсоток небезпеки життя людини у кліматичних поясах її проживання. Але найголовніше, що дослідження ООН та національних академій наук свідчать про те, що більше із 90% вірогідністю можна стверджувати, що причиною зміни у кліматі Землі є діяльність людини. Саме тому, ця тема вимагає чіткого усвідомлення, розуміння і подальшого сприяння покращенню ситуації людиною.

Ступінь вивчення проблеми. Найбільш гостро питання глобальних проблем людства постала у XX столітті, у переїзд застою та зниження показників економічного розвитку держави. Від тоді і до сьогодні проводять низку дослідження, як Інститути, так і Міжнародні організації, з метою пошуку першопричин та способі боротьби з ними заради збереження Землі та людства.

Метою дослідження є зрозуміти відповідальність у вирішенні основних глобальних проблем, що були «породжені» саме самим людством, на основі наукових досліджень.

Для досягнення мети визначені наступні завдання:

- визначення проблем, які в даний час ученими трактуються як глобальні;
- ознайомлення з науковими дослідженнями щодо глобальних проблем;
- пошук вирішення проблем.

Об'єктом дослідження є проблеми, що є нагальними у сучасному глобалізованому суспільстві.

Предмет дослідження - основні засоби вирішення глобальних проблем завдяки філософським та науковим дослідженням.

Методи дослідження. У процесі роботи використано сукупність загальнонаукових, логічних та емпіричних методів наукового пізнання.

Виклад основного матеріалу. Термін «глобальний» у перекладі з латинської «globus» означає «земна куля», тобто вся планета в цілому. Таким чином, глобальною проблемою буде та, яка в тій чи іншій формі охоплює всю планету.[4]

Існує багато вимірів глобальних проблем серед яких, до прикладу, демографічний, політичний, соціально- економічний, зокрема, екологічний та інші. Війни, пандемії, демографічний приріст населення, старіння, енергетична діяльність, сміття, голод, бідність, тероризм, екологічні кризи тощо. Усі ці проблеми є важливими, але чимало не лише науковців, але й філософів різними мовами і в різних формулюваннях висловлюють думку про те, що поява глобальних проблем закорінена у перетворюючій і масштабній діяльності людини, котра, радикально змінюючи довкілля, природу, суспільство, власне буття, опинилася не в змозі адекватно змінити і себе, свою поведінку, уявлення, образ мислення, ідеали, цінності, виробити і втілити нові імперативи свого буття. [1]

У 60-ті роки XX століття була сформована «Школа мітозу біосфер», дослідники якої були здебільшого французькими послідовниками Леруа. Вони шукали, просячи наукові дослідження, спосіб зберегти природні ресурси, що безжалюно «поглинала» людина, і наприкінці 60-их Марк Нельсон висунув ідею формування ноосфери задля збереження біосфери Землі. Результати дослідження та зроблені висновки представниками «Школи мітозу біосфер» використовують сучасники при ухваленні міжнародних політичних рішень щодо довкілля, тому що модель науковців вважають певним переосмисленням взаємодії людини з природою.

У 1972-ому році Джей Форрестер та Денніс Медоуз провели дослідження в Массачусетському технологічному інституті, що полягав на аналізі спільного функціонування «суспільства - природних ресурсів - навколишнього середовища», після якого висловили свої думки щодо ідеї «меж зростання». Суть полягала у тому, що при збереженні швидкого приросту населення; індустріалізації, використанні природних ресурсів, забрудненні навколишнього середовища, виробництві промисловості, використанні надто багато ресурсів, протягом наступного, XXI, століття планета буде перенаселення і нестача ресурсів, тому спостерігатиметься зменшення чисельності Землі та кліматичні катастрофи. [2]

У 80-ті роки дослідники дійшли висновку, що екологічна катастрофа становить загрозу економічному розвитку країн та в цілому існуванню людства, а також збільшення кількості бідного населення а орієнтація лише на технічний процес, що призвів до регресу у природі. І, вирішивши, дійшли висновку, що не можна «жертвувати» екологією заради вирішення інших проблем. Саме тому у 1992 році на Конференції ООН з питань довкілля і розвитку була прийнята концепція сталого розвитку суспільства. Сталий розвиток передбачає: по-перше, поняття потреб, у тому числі пріоритетних (необхідних для існування бідних верств населення); по-друге, поняття обмежень (обумовлених станом технології і організацією суспільства), що накладаються на здатність довкілля задовольняти нинішні і майбутні потреби людства. Ця Концепція спирається на такі основні положення:

- задоволення потреб в розвитку і збереженні довкілля повинне поширюватися не лише на нинішнє, але і на майбутні покоління;
- охорона довкілля повинна стати невід'ємним компонентом процесу розвитку і не може розглядатися у відриві від нього;
- у центрі уваги – люди, які повинні мати право на здорове і плідне життя в гармонії з природою;
- раціонально поєднувати технічні процеси із екологічними можливостями планети;
- розміри і темпи зростання населення мають бути погоджені з продуктивним потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється. [3]

Сьогодні дослідження збереження планети досі проводять, зокрема цим займається Міжнародний Інститут Прикладного Системного аналізу (IIASA). Зараз він зосереджений на трьох основних проблемах: на питанні зміни клімату, питанні їжі та води і на питанні бідності. Вони розробляють рекомендації та стратегії задля збереження природних ресурсів та при цьому заощадити кошти власні чи державних бюджетів [5].

Скупчення парникових газів зараз є однією із головних причин підвищення температур у кліматі, але один із шляхів вирішення цієї проблеми є зменшення їх кількості шляхом скоротити викидати газів в атмосферу.

Висновки. Через те, що людина поставила на питання екосистеми не нагальним, інші глобальні проблеми, як голод, бідність та інші, поглибилися, тому важливо попри вирішення інших проблем надати великого значення природним ресурсам, які мають властивість закінчуватись. Від стану навколишнього середовища залежать і майбутні людини, і розвиток держави. Саме тому, на дослідження, які почали науковці XX століття, і що продовжують їх наслідники, варто Урядам держав звертати особливу увагу. А також не хестувати та виконувати усі пункти Концепції сталого розвитку ООН. Звичайно усі проблеми це не вирішити, тому що вирішення глобальних проблем людства і, зокрема, екологічних, залежить від кожного. І тому потрібно повернути соціальну відповідальність за кожні дії, що шкодять природному середовищу завдяки проведенню роботи з населенням щодо збереження та раціонального використання природних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Арістова А., Волобуєва С., Доброносова Ю., Лавринович О., Алексеева К., Рибаківа Л., Балагура О., Ліпич Л., Уреньова С., Дуденко В., Середіна І.: Філософія глобальних питань сучасності.- Київ, 2016.
2. Donella H. Meadows, Dennis L. Meadows, Jorgen Randers, William W. Behrens The lim- its the growth: A report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind / D. H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W. Behrens. – NY, Universe book, 1972. – 211 p.
3. М.Книш, Л.Котик: Глобальні проблеми людства, Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015, 329 с.
4. Міністерство освіти і науки України. Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. Кафедра міжнародної економіки та світового господарства: Робоча програма навчальної дисципліни «Глобальні проблеми людства». - Харків, 2018.- Режим доступу: <http://www.econom.kharkov.ua/upim/rAElyByR.pdf>
5. Офіційний сайт Міжнародного інституту прикладного системного аналізу What is IIASA? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.iiasa.ac.at/web/home/about/whatisiiasa/what_is_iiasa.html